

Osoby niepełnosprawne określa się w polskim prawie jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych. W szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeżeli uzyskały orzeczenie o zakwalifikowaniu przez organy do jednego z trzech stopni niepełnosprawności (znacznego, umiarkowanego, lekkiego) oraz o niezdolności do pracy.

Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności.

O niepełnosprawności orzekają instytucje takie jak:

- Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o niepełnosprawności,
- Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o niepełnosprawności.

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o niepełnosprawności wydaje orzeczenia uprawniające osoby niepełnosprawne do korzystania z ulg takie jak :

- orzeczenia o niepełnosprawności dla osób, które nie ukończyły 16 roku życia,
- orzeczenia o stopniu niepełnosprawności dla osób, które ukończyły 16 rok życia,
- orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień dla osób, które posiadają orzeczenia o inwalidztwie lub nie zdolności do pracy, o których mowa w art. 5 i 62 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych,
- legitymacje osoby niepełnosprawnej.

Orzeczenie o niepełnosprawności dla osób, które nie ukończyły 16 roku życia

Dzieci do 16 roku życia zalicza się do osób niepełnosprawnych bez określania stopnia niepełnosprawności, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującej konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

W celu uzyskania orzeczenia należy złożyć:

1. pisemny wniosek o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności, złożony przez przedstawiciela ustawowego dziecka,
2. zaświadczenie lekarskie zawierające opis stanu zdrowia, wydane przez lekarza prowadzącego (na obowiązującym druku, który jest ważny przez 30 dni, od daty wystawienia),
3. dokumenty medyczne potwierdzające uszkodzenie sprawności organizmu dziecka, tj. karty informacyjne z pobytów w szpitalu, badania specjalistyczne, np. wynik badania psychologicznego, konsultacje specjalistyczne, wyniki opisowe badań, tj. RTG, EEG, EMG, KT, MR, USG, wyniki badań laboratoryjnych, kartoteki oraz inne posiadane

dokumenty mogące mieć wpływ na ustalenie niepełnosprawności dziecka (oryginały i kserokopie w celu uwierzytelnienia).

http://powiat.bydgoski.pl/uploads/files/PCPR1/PZdsOON/o%20niepe%C5%82nosprawnosci%20poni%C5%BCej%2016_1.pdf – wniosek o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności

http://powiat.bydgoski.pl/uploads/files/PCPR1/PZdsOON/zaswiadczenie_lekarskie.pdf -
zaświadczenie lekarskie

Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, dla osób, które ukończyły 16 rok życia

Orzekanie o stopniu niepełnosprawności osób, które ukończyły 16 rok życia jest, w myśl przepisów, orzecznictwem dla celów pozarentowych. Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności nie może być bowiem podstawą ubiegania się o rentę z ubezpieczenia społecznego (z tytułu niezdolności do pracy, czyli tzw. renty ZUS). Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności powinno zawierać wskazania do szeroko pojętej rehabilitacji. Do celów pozarentowych orzekanych przez Powiatowy Zespół zalicza się:

- odpowiednie zatrudnienie,
- szkolenia w celu przystosowania do pracy na stanowiskach dla niepełnosprawnych,
- zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej,
- uczestnictwa w terapii zajęciowej,
- konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie osoby niepełnosprawnej,
- korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji przez co rozumie się korzystanie z ulg socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki,
- konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji,
- konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji,
- uzyskania stosownych przywilejów w ruchu drogowym.

W celu uzyskania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności dla osoby, powyżej 16 roku życia należy złożyć:

1. pisemny wniosek o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności przez osobę zainteresowaną;
2. zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia wystawionego przez lekarza prowadzącego (na obowiązującym druku, który jest ważny przez 30 dni od daty wystawienia);
3. inne dokumenty medyczne potwierdzające uszkodzenie sprawności organizmu osoby zainteresowanej, tj. kart informacyjnych z pobyków w szpitalu, badania specjalistyczne, np. wynik badania psychologicznego, konsultacje specjalistyczne, wyniki opisowe badań, tj. RTG, EEG, EMG, KT, MR, USG, wyniki badań

laboratoryjnych (oryginały i kserokopie w celu uwierzytelnienia), kartoteki oraz inne posiadane dokumenty mogące mieć wpływ na ustalenie stopnia niepełnosprawności;

<http://powiat.bydgoski.pl/uploads/files/PCPR1/PZdsOON/wniosek%20o%20wydanie%20orzeczenia%20o%20niepe%C5%82nosprawno%C5%9Bci.pdf> – wniosek o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności

http://powiat.bydgoski.pl/uploads/files/PCPR1/PZdsOON/zaswiadczenie_lekarskie_1.pdf - zaświadczenie lekarskie

Orzeczenie o wskazaniach do ulg i uprawnień

Osoba posiadająca orzeczenie o zaliczeniu do jednej z grup inwalidów może złożyć do zespołu wniosek o wydanie orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień. W przypadku orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień osoba składająca wniosek ma zagwarantowane, iż uzyska stopień niepełnosprawności odpowiedni do uzyskanego w innych organach orzeczniczych i przyznane na ten sam okres. Orzeczenie jest tylko rozbudowane o wskazania (np. do karty parkingowej) i przyczynę niepełnosprawności.

W celu uzyskania orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień należy złożyć:

1. pisemny wniosek o wydanie orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień,
2. ważne orzeczenie o grupie inwalidzkiej lub niezdolności do pracy wydane przez ZUS lub KRUS (oryginał i kserokopia w celu uwierzytelnienia).

Legitymacja osoby niepełnosprawnej, która nie ukończyła 16 roku życia

Legitymacja osoby niepełnosprawnej jest potwierdzeniem posiadanego orzeczenia o niepełnosprawności, o stopniu niepełnosprawności lub orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień. Wydawana jest na wniosek osobom posiadającym orzeczenia wydane przez Miejski lub Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności po upływie 14 dni od dnia odbioru orzeczenia.

W celu uzyskania legitymacji osoby niepełnosprawnej, która nie ukończyła 16 roku życia wymagane jest:

1. złożenie pisemnego wniosku przez przedstawiciela ustawowego dziecka o wydanie „legitymacji osoby niepełnosprawnej, która nie ukończyła 16 roku życia”,
2. dołączenie ważnego orzeczenia o niepełnosprawności (oryginał i kserokopia w celu uwierzytelnienia).

W celu uzyskania legitymacji osoby niepełnosprawnej przez osobę powyżej 16 roku życia wymagane jest:

1. złożenie pisemnego wniosku o wydanie legitymacji osoby niepełnosprawnej,
2. dołączenie ważnego orzeczenia (oryginał i kserokopia w celu uwierzytelnienia);

- lekarza Orzecznika ZUS o niezdolności do pracy lub,
 - KIZ-u o grupie inwalidzkiej lub,
 - stopniu niepełnosprawności lub,
 - wyroku sądu lub,
 - grupy inwalidzkiej wydanego przez inne organy przed 01.01.1998 r.
3. dołączenie 1-go aktualnego zdjęcia o wymiarach 35 mm x 45 mm;
 4. wpis symbolu przyczyny niepełnosprawności w „legitymacji osoby niepełnosprawnej” uzyskuje się na pisemny wniosek (na obowiązującym druku).

http://powiat.bydgoski.pl/uploads/files/PCPR1/PZdsOON/legitymacja%20nie%20uko%C5%84czy%C5%82y%2016_1.pdf – wniosek wydanie legitymacji osoby niepełnosprawnej, która nie ukończyła 16-go roku życia

<http://powiat.bydgoski.pl/uploads/files/PCPR1/PZdsOON/legitymacja%20powy%C5%BC%C5%BAej%2016%20roku%20%C5%BCycia.pdf> – wniosek o wydanie legitymacji dla osoby niepełnosprawnej

Karta parkingowa

Karta parkingowa jest dokumentem o charakterze międzynarodowym, który obowiązuje nie tylko na terenie Polski, ale także w krajach Unii Europejskiej. Kartę parkingową wydaje się na wniosek osoby niepełnosprawnej, u której stwierdzono znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się

W celu uzyskania karty parkingowej należy złożyć:

1. jedną fotografię o wymiarach 35 mm x 45 mm, odzwierciedlającą aktualny wizerunek osoby, której wniosek dotyczy, przedstawiającą tę osobę bez nakrycia głowy i okularów z ciemnymi szklami,
2. dowód uiszczenia opłaty za wydanie karty parkingowej (21 zł),
3. w przypadku złożenia wniosku przez osoby które nie ukończyły 18 roku życia oraz osoby ubezwłasnowolnione całkowicie, składa się oświadczenie o posiadaniu prawa do sprawowania odpowiednio władzy rodzicielskiej, opieki lub kurateli.

http://mopsbydgoszcz.pl/pliki/wnioski/formularz_wniosku_karta_parkingowa.pdf - wniosek o wydanie karty parkingowej

Miejscem złożenia wypełnionych wniosków oraz dokumentów jest

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności

ul. Toruńska 272

85-831 Bydgoszcz

Przykładowe uprawnienia i ulgi, wynikające z posiadania przez osobę niepełnosprawną orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności:

1. **Ulgowe i bezpłatne przejazdy komunikacją miejską.** Ulgi w komunikacji miejskiej ustalane są w drodze uchwały rady miasta lub gminy. Dlatego w poszczególnych miejscowościach są różne
2. **Ulgowe i bezpłatne przejazdy PKS i PKP.** Osoby posiadające orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności (lub całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji) mogą korzystać z ulgowych przejazdów w komunikacji PKP/PKS
3. **Zasilek pielęgnacyjny.** Osoba z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności może otrzymać zasiłek pielęgnacyjny, o ile nie jest uprawniona do dodatku pielęgnacyjnego. Zasiłek pielęgnacyjny to jedno ze świadczeń, przy którym nie obowiązuje kryterium dochodowe. Aktualnie to świadczenie wypłacane jest w wysokości 153 zł. Wnioski należy składać w urzędzie miasta lub gminy, w jednostce wypłacającej świadczenia rodzinne.
4. **Zwolnienie z abonamentu za radio i telewizję.** Niektóre osoby z niepełnosprawnością zwolnione są z wnoszenia opłat za abonament radiowo telewizyjny
5. **Rabat na usługi telekomunikacyjne.** Niektóre firmy telekomunikacyjne przyznają ulgi w opłatach osobom z niepełnosprawnością. Nie są to ulgi ustawowe, lecz ustalane przez poszczególnych operatorów. Szczegółowe informacje o ulgach dla osób z niepełnosprawnością znaleźć można m.in. na stronie internetowej www.orange.pl. O ulgi i uprawnienia dla osób z niepełnosprawnością warto też pytać u innych operatorów.
6. **Dofinansowanie ze środków PFRON oraz likwidacja barier architektonicznych, technicznych, a także w komunikowaniu się.** O dofinansowanie ze środków PFRON do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz o likwidację barier z dofinansowaniem ze środków PFRON, jeśli ich realizacja umożliwi lub w znacznym stopniu ułatwi osobie niepełnosprawnej wykonywanie podstawowych, codziennych czynności lub kontaktów z otoczeniem mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności.
7. **Specjalny zasiłek opiekuńczy.** Przysługuje osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny. Muszą one zrezygnować z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się: Orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności lub Orzeczeniem o niepełnosprawności, łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością

samodzielnej egzystencji i konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie leczenia, rehabilitacji i edukacji (czyli p. 7 i 8 w orzeczeniu dla osób do 16. r.ż.).

8. **Usługi pocztowe.** Na podstawie ustawy Prawo pocztowe, bezpłatna usługa doręczenia listów, paczek i przekazów bezpośrednio do domu przysługuje osobom ze znacznym stopniem niepełnosprawności
9. **Pies asystujący.** Osoba niepełnosprawna na mocy ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych może być również zwolniona z ponoszenia opłaty od posiadania psów. Ulga taka przysługuje, jeżeli: a) pies należy do osoby niepełnosprawnej i jest psem asystującym, b) osoba niepełnosprawna w stopniu znacznym posiada jednego psa, c) właściciel jednego psa ma co najmniej 65 lat i prowadzi samodzielnie gospodarstwo domowe (art. 18 a ust. 2).
10. **Ulga rehabilitacyjna.** Osoby z niepełnosprawnością, w ramach rocznego rozliczenia podatku od osób fizycznych PIT, mogą skorzystać z tzw. ulgi rehabilitacyjnej. Od dochodu można odliczać faktycznie poniesione wydatki na cele rehabilitacyjne oraz wydatki związane z ułatwieniem wykonywania czynności życiowych, poniesione w roku podatkowym przez podatnika będącego osobą z niepełnosprawnością lub podatnika, na którego utrzymaniu są osoby z niepełnosprawnością.
11. **Podatek od czynności cywilnoprawnych** zgodnie z ustawą o podatku od czynności cywilnoprawnych z dnia 9 września 2000 r. (Dz.U. z 2010 Nr 101 poz.649), osoby ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, bez względu na rodzaj schorzenia, są zwolnione z opłacania tego podatku, jeśli nabywają na własne potrzeby sprzęt rehabilitacyjny, wózki inwalidzkie, motorowery, motocykle lub samochody osobowe.

Opracowano na podstawie źródeł internetowych:

1. <http://powiat.bydgoski.pl/contents/215>
2. <http://www.bydgoszcz.pl/miasto/osoby-niepelnosprawne/orzekanie-dla-celow-pozarentowych/>
3. <http://www.bydgoszcz.uw.gov.pl/pl/wojewodzki-zespol-ds-orzekania-o-niepelnosprawnosci.html>